



Veijo Valkiainen

LÄÄKINTÄKERSANTTI

Lääkintäkersantti

Veijo Valkiainen

Lääkintäkersantti

© 2015 Veijo Valkiainen

Päällys ja taitto: Books on Demand

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-318-249-3

Sisältö

Alkusanat	7
Marssi Ruokolahdelle	16
Leiriytyminen	19
Virmutjoelta Jukajärvelle	23
Siirtyminen rajalle	30
Tulikaste	34
Yhä syvemmälle itään	39
Harhaluoteja	46
Vuoksen ylitys	53
Lyhyt lepovuoro	61
Kohti vanhaa rajaa	70
Termolan liepeillä	74
Tulihan se joulu korsuunkin	81
Siirto JR7:ään	89
Keväällä 1942	92

Viljelyloma	95
Pyhäjärvelle	106
Rintamalle	111
Kesä -42	115
Vuosi vaihtui, sota jatkui	125
Siirto Lampilan lohkolle	129
Viljelyloma	132
Takaisin rintamalle	140
Siiranmäki	152
Perääntyminen	157
Perääntyminen Äyräpäähän	165
Vasikkasaari	169
Haavoittuminen	178
Kuntoutus: sotasairaala	188

Alkusanat

Isäni Toivo Armas Valkiainen syntyi Puumalassa 30. kesäkuuta 1914. Hänen isänsä Kustaa Valkiainen oli Puumalan kirkonkylän kasvatteja mutta muutti avioiduttuaan Luukkolan kylän Mikkolan tilalle. Siellä hän toimi maanviljelijänä ja teki siinä ohessa suutarintöitä. Perheessä oli 13 lasta, joten vilinää riitti. Elämä oli vaatimatonta, mutta ei ajan mitapuun mukaan poikkeuksellista. Jo lapsena tehtiin selväksi, että jos ei tee työtä, ei ole leipää. Ainakin mukana piti olla ja tehdä sellaista, mihin kukin pystyi. Isäni sairastui viiden vanhana espanjantautiin, kuumetta oli pitkään melkein 40 astetta. Ihmeen kaupalla hän siitä kuitenkin selvisi, mutta pituuskasvu junnasi monta vuotta paikoillaan. Kansakoulu tuli kylälle 1920-luvulla, ja se kesti viisi lukuvuotta. Vuonna 1936 oli vuorossa vakinainen väki Käkisalmella ja lääkintäaliupseerikurssi Viipurissa. Päästessään siviiliin kesällä 1937 hän ei arvannut, että siellä opittuja taitoja tarvitaan jo reilun kahden vuoden päästä. Lokakuussa 1939 tuli kutsu ylimääräisiin kertausharjoituksiin. Palveluspaikka oli Pieksämäki ja Radankorjauskomppania 6. Kyseinen risteysasema oli päivystyspaikka, mutta korjausjunan alue oli koko Itä-Suomi. En nyt käsittele talvisodan aikaa kuin muutamalla rivillä, sillä varsinainen kertomus alkaa kesästä 1941. Vaikka oltiin rauhan tilassa, uuden sodan uhka leijui kuitenkin ilmassa. Siviilissä ei ehditty olla kuin reilu vuosi, kun tuli taas käsky lähteä puolustamaan isänmaata. Suurin osa kertomuksista on isältäni kuultua, ja niillä on vahva totuuspohja. Olen laittanut siteeksi myös hiukan ”lihaa ja verta”. Kirjassa esiintyvät henkilöiden nimet ovat osin tekaistuja. Myöskään taisteluiden kulku ja tapahtumapaikat eivät välttämättä ole oikeita. Viime sodista on kirjoitettu paljon, mutta harvemmin olen törmännyt lääkintäsotaa käsitteleviin teoksiin. Kriittisesti tarkasteltuna olen saattanut kuvailla tapahtumat väärin. Mutta tarkoitus on ollut tuoda esille, mitä tapahtuu haavoittumisen jälkeen. Monesti piti tehdä vaikeitakin valintoja, menenkö oman henkeni uhalla auttamaan ja kenelle annan ensimmäisenä apua. Sodassa

kaikki on yhtä hallitsematonta kaaosta, ja sen myötä se on yllätyksiä täynnä. Olkoon tämä kunnianosoitus kaikille niille, jotka mukana olivat. Ei ollut vaihtoehtoja, paras nuoruus meni, mutta isänmaa säilyi. Tuskin kukaan sieltä enää palasi normaalina takaisin. Toiset kertoivat, useimmat vaikenivat kantaen sodan arpia sekä henkisesti että fyysisesti kuolemaansa saakka. Kirjassa oleva kuvamateriaali on isäni jäämistöstä. Tein kesällä 2013 ja 2014 sotahistoriallisen matkan Tampereen Tykistökillan kanssa. Päättutustumiskohde oli Sintolan harjulla sijaitseva tykistön tulenjohtopaikka Onni. Mainittakoon, että harjulla sijaitsevalta tulenjohtajan tähystyslavalta johdettiin todella tarkasti tulta vihollisen niskaan. Ja sillä oli ratkaiseva merkitys pysäytettäessä eteneminen Vuosalmen peltoaukeilla. Näin minä sen olen ainakin ymmärtänyt, mutta saatan olla väärässä. Suurena ihmetyksen aiheena löysimme harjulta vielä tulenjohtolavan rippeitä sekä muutamia puolapuita ikihonkien juurelta. Kävimme myös Äyräpäässä, Vuosalmella, Siiranmäessä sekä myös muutamilla muilla kahinapaikoilla. On ollut paljon helpompi kuvata tapahtumia, kun on itse myös käynyt tapahtumapaikoilla. Haluan erityisesti kiittää niitä, jotka ovat toimineet esilukijoina. Kuuntelin heitä nöyrällä korvalla ja tein sen pohjalta pieniä korjauksia käsikirjoitukseen. Kiitän myös niitä, jotka tiesivät harrastuksestani ja kannustivat viimeisille riveille saakka. En tiennyt syksyllä 2008, mihin savottaan kynäni laitoin, mutta nyt se on tehty.

Puumalassa 25.1.2015
Veijo Valkiainen

– Ota Eino pari riukua, niin korjataan veräjän läheltä vielä hiukan aita.

Koska Kuikansuolle menevä aita vaikutti ehyeltä, keräsimme työkalut mukaamme ja läksimme lampsimaan kotiin. Itikoita oli niin paljon, että piti taittaa koivusta vihta, jolla saattoi tuoda hetken helpotuksen ahnaasti iskevien hyttysten sekaan. Pihalle päästyämme jätimme työkalut liiteriin ja vein rautakangen kujaan. Vilkaisin narahtavan tuvanoven suuntaan, Anni huuteli sieltä pienet letit heiluen:

– Nyt kaikki syömään, ennen kuin ruoka jäähtyy.

Tupaan päästyäni havaitsin heti äitini vakavan ilmeen:

– Sinulle on tullut postia, niin ja Eerolle kanssa.

Huomasin heti Mikkelin sotilaspiirin leiman, jo toisen kerran muutamana vuoden sisällä. Äskeinen työväsytys ja nälkä olivat tipotiesään.

– Missäs on sakset? Niin saa siistimmin avattua.

Äiti oli myös utelias ja sanoi hiukan käskevällä äänellä:

– Lue nyt ääneen, niin kuullaan muutkin.

Eihän kirjeessä ollut montaa riviä, mutta sitäkin painavampaa asiaa: Ylimääräiset kertausharjoitukset 10.6.1941 klo 12.00, allekirjoitus sekä sotilaspiirin leima. Vähän aikaa oli hiljaista, sitten äiti virkkoi:

– Tuo tietää sotaa.

– Eihän tässä mihinkään sotaan olla lähdössä, vaan normaalit kertausharjoitukset.

Tämän sanoessani kävi paha aavistus myös omassa mielessä, vaikka yritin tämän kertoa mahdollisimman rauhallisella äänellä.

– Mikäs päivä on kymmenes kesäkuuta? Ai jaa, se onkin seuraavan viikon tiistai.

Ruokarukouksella aloitimme aterioinnin, ja siihen ne jutut melkein jäivätkin. Jokainen varmaan mietti mielessään, mitähän äsken kuultu

kirjeen sanoma tarkoitti. Maailman tilanne oli todellakin sekava, ja Hitler ryyni joukkoineen länttä kohti. Kukaan ei tarkalleen tiennyt suuren ja mahtavan natsivallan seuraavaa siirtoa. Suomessakin valmiustasoa oli nostettu resurssien mukaan, talvisodan opetus oli liian ankara pienelle maalle. Olin jo lusikoimassa herkullista ohraunipuuroa, kun äiti mietteliään näköisenä kysäisi:

– Laskeekohan ne ennen heinäntekoa pois?

– Yleensä nämä kestävät 2–3 viikkoa ja tulemme silloin jo takaisin.

Jäin miettimään äsken kertomaani, vasta toissa vuonna oli sota, mutta kuitenkin meitä piti kouluttaa lisää. Eikös sitä sotimaan opi vähemmäläkin? Vakinainen väki 15 kuukautta ja siihen talvisota päälle, sekin kesti minulla melkein kuukauden pitempään kuin muilla. Erikoiskoulutuksen saaneet otettiin aikaisemmin ja laskettiin myöhemmin pois, olin koulutukseltani lääkintäaliupseeri ja talvisodassa ylensivät kersantiksi. Kai tehtävät radankorjausjunan lääkintämiehenä oli katsottu ylentämisen arvoiseksi, siihen kai vaikutti ehkä kaikkein eniten komppani-antpäällikkö Forsman.

– Onkos saunassa jo löylyjä?

– Onhan siellä, vain vedet oli vielä kantamatta, Aino tiuskaisi hiukan äkäisenä.

– Niin ja minusta ei ole niiden kantajaksi, hyvä kun jaksoin viedä puut saunaan.

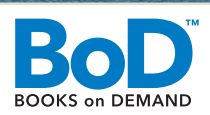
– No ei sinun ole tarvinnut ennenkään, kyllä se on hiukan enemmän miesten töitä.

Rupattelimme vielä lauteillakin tulevista harjoituksista. Selvästi oli aistittavissa tiettyä jännitystä: miksi kaksi saman talon miestä pyydetään yhtä aikaa harjoituksiin? Niin ja Taunollakin oli armeija jo loppusuoralla, onpas nyt kova kysyntä harmaisiin. Eiköhän tuo aika näytä, mitä

"Olin viimeinen Lääkintäaliupseeri JR:7 Rykmentissä"

Veijo Valkiainen kertoo esikoisteoksessaan oman isänsä, Toivo Valkiaisen, tarinan lääkintämiehenä sodassa ja tarttuu näin kirjallisuudessa vähän käsiteltyyn aiheeseen - lääkintämiesten tehtäviin etulinjalla tai sen välittömässä läheisyydessä jatkosodan aikana. Haavoittumiset ja kuolema olivat rintamalla aina läsnä ja lääkintämiehet kohtasivat usein vaikeita valintoja: mennäkö auttamaan vaikka oman hengen uhalla ja kuka apua tarvitsee kipeimmin.

Kertomusta vahvistavat Toivo Valkiaisen itse ottamat valokuvat rintamalta.



ISBN: 978-952-318-249-3

www.bod.fi